

--	--	--	--

Gyűjtő: GALLÉVA	
Gyűjtés ideje: 1985	
TART.: TUSKES GÁBOR ELŐADÁSA A	
MŰKÖDŐI HONISMERETI SZAKKÖRBEA	
FÖLDRAJZI MUTATÓ: KAPCSOLAK	
SEBÉNY MUTATÓ: <u>XXXII</u>	
LELTÁROZÁS	

10 lap

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

Füskés Gábor előadása a
múzeumi hoesmereti szakkörben
1985. október 15.

-- Köszönöm a meghívást és azt, hogy én ma erről a témáról előadást adhatok. Tulajdonképpen nem is egy előadást kellene csinálni, hanem egy beszélgetést, arról a témáról ami ki lett tűzve, a népi vallásosságnak a kutatása ma Magyarországon. Mit lehetne csinálni ebben. A népi vallásosságnak a kutatása az a néprajznak egy speciális területe. Ez a mondat annyit jelent, hogy nem válik külön tőle, nem jelent egy speciális, attól elkülönülő disztinkvinnát, ugyanakkor mégis megvannak a sajátos ún módszerei, amelyek az adottságokból, forrás adottságokból következnek és megvannak azok a sajátos történeti gyökerek amelyekkel a néprajzkutatásnak foglalkoznia kell. A néprajznak a tudomány története Magyarországon azt mutatja, hogy sok tényező akadályozta, sokáig azt, hogy ilyen témákkal foglalkozni lehessen. Ezek közül említhetem azt, hogy a néphit, a népi vallásosság kutatása sokáig a pogány elemeket, tehát a néphitnek ősi kereszténység előtti rétegeit keresték, s ezekre helyezték a hangsúlyt. És azok a megnyílbánulási formák amelyek mondjuk a kereszténység felvételében függnek össze, a figyelem háttérében maradtak. Aztán egy másik ok erre az elmaradásra az, hogy a népi vallásosság-
nak kutatása túlmegy a hagyományos néprajzi módszereken. Tehát más disztinkvinnát, más tudományterületek más mondjuk így irodalom, művészet, liturgia, zene stb. felé is nagyon élénk kapcsolatokat keres. A néprajz nem mindig nézte jó szemmel azt, hogy ilyen általa nem kellően ismert dolgok is bevonásra kerüljenek. Aztán van még ilyen tényező amit talán érdemes megemlíteni az az, hogy a fehér foltokat néprajzon belül ma különösen szembetűnőek, mert egyes ágazatoknak a fejlődésük mint a népművészeté vagy a népzeneé. Ezek ugye hosszú évtizedek jelentős eredményekre, kutatási eredményekre nyúlnak vissza, és kontrasztként jelentezik, hogy a népi vallásosságról nagyon keveset tudunk.

- Tulajdonképpen mi is az a népi vallásosság?

Ezt kellene valahogy megatárolnunk, körül írunk ami ugyancsak nem könnyű feladat.

Mondhatjuk első megközelítésbe azt, hogy az egész népi kultúrának a vallási vonatkozásai.

Ugye hagyományos népi kultúrát a vallási elemek teljes egészében átszőtték. Tehát nem voltak életnek olyan megnyilvánulása ami ne lett volna, aminek ne lett volna valamilyen vallási vonatkozása, vallási színezete. Na most ennek az átalakulásával ennek az egységes hagyományos kultúrának az átalakulásával ugye széttöredezik ez a vallási világkép, és csak szorványos elemeit találjuk meg és a mai modern kultúrában pedig szinte eltűnni látszik a szemünk elől.

Aztán a másik ilyen nehézség az, hogy nagyon nehéz a határokat meghúzni a hivatalos egyházi kultuszformák (tehát mondjuk a liturgia) másrészt pedig az előbb említett pogány elképzelések, babonák és egyéb hiedelem elemek között. Mert valójában itt egy nagyon sokrétegű képződményről van szó. További nehézséget jelent, hogy még a definíciók meghatározásánál maradjunk a vizsgálatból levont társadalmi rétegnek a körülhatárolása. Tehát az, hogy most melyik az a társadalmi csoport amit mi jobban a szemünk elé vegyünk. Mert azt látjuk, hogyha a történeti változásában figyeljük a népi kultúrát, jogy körülbelül a felvilágosodásig nem különíthető el élesen egymástól a magas kultúra, tehát a tanult műveltség és az ugynevezett népi kultúra. Akkor van egy olyan változás, hogy a társadalmi ~~is~~ elit, tehát az arisztokrácia a nemesség, klidus kezd elválni kezd kivonulni a kezd távolságot tartani a népi kultúrának a jelenségeitől, hogy aztán pár évtized múlva, tehát, hogy a XVII. sz. végén vagyunk a XIX sz. elején újra felfedezze ezt magának és mintegy romantikus elképzeléseiben egy képet alkosson róla, megalkotja a népi kultúrának azt a bizonyos anatikus ideálját amint több mint 100 éven át a néprajz kutatást is meghatározta. Tehát azt mondhatjuk itt, hogy szükség van ezeknek a társadalmi folyamatoknak a szemmel tartására. És ezért nagyon fontos, hogy itt a néprajzot a maga történetiségében is nézzük. Tehát azokat a jelenségeket amiket ma szemünkkel megfigyelhetünk, azokat próbáljuk visszafelé követni a múltba is és megnézni azoknak a gyökereit, hogyan alakultak ki, hogyan fejlődtek, változtak. Hogyan is lehetne már rendszerezni azokat főbb jelenségeket amik így a népi valóság körébe sorolhatók. Ugye a hagyományos néprajzi népszokásoknak meg a népi hiedelmeknek a kutatásánál egy olyan megoldást választott, hogy a szent helyek, szent idő, szent cselekmények szerint próbálja ezt csoportosítani. A mai szemnek amai szemléletmódnak talán egy másik csoportosítás jobban megfelel, amelyik a cselekvésnek az alanyát tehát a magukat azokat az embereket akik ennek a kultúrának a szerves részei, alakítói ezt veszi alapul.

És hát ha ebből indulunk ki akkor 3 nagy kört rajzolhatunk meg. Az egyik az a magán áhítatnak a családi életnek személyes dehuciónak a köre ami hát ugye nagyon sokféleképpen megnyilvánul. Olyandolgokra kell itt gondolnunk, mint pl. az egyéni imádkozás, az ember életének - mondjuk átítatása vallásos elemekkel. Tehát mondjuk az egész egy napnak a vallási vonatkozásai, a munkának a ház körüli életnek a jellegzetességei. Ugye - mondhatjuk példákat erre: tehát a mező ugye a föld ami az egyik legfontosabb megélhetési alappt jelentett ennek a megszentelése a legkülönbözőbb módokon, a szentelményekkel a szőlőbe ki mennek megfelelő időpontba és annak a 4 sarkába letűznek olyan vesszőket amiket templomi szertartás során megszenteltek. Tehát ez az első kör a családi magán áhítatnak a köre.

A második a közösségi szokások, pontosabban a lakóhely szerinti megnyilvánulások. Ezek is nagyon sokfélék lehetnek. Itt minazt számításba kell venni ami ugye egy falu közös életén belül zajlik és valamiféle közösségi cselekvésformát tétel fel. Mint pl. a különböző körmenetek, búcsújárások aztán a vallásos társulatok, ugyebár ezeknek splsupr egy-egy adatt frületi közössége átívelő formái is megvannak. A 3-ik ilyen nagy témakör a gazdasági évnél és az egyházi évnél a kapcsolata. Itt látjuk azt, hogy az egyéni magánszféra közösségi szférára, ugyanúgy az egyénnek az egész élete is egy szigorú rend szerint az egyházi évnél „Z a ünnepei szerint zajlik. Ugye itt arra kell gondolnunk, hogy a hagyományos paraszti társadalomban az évnél a különböző időpontjait megfelelő kalendáriumi ünnepek jekezték. Ezekhez különböző cselekvésformák kapcsolódtak, és ezek különböző szenteknek az ünnepnapjai amelyekhez speciális kultuszformák fűződtek.

Ezeknek vannak a tovább hullánzó vonatkozásai is a templomoknaka titulussai (katociumoknak mondja ezt a néprajz kutatás) a liturgiának az egyházi cselekményeknek azok a vonatkozásai amelyek így az egyházi év végén összekapcsolódnak a gazdasági cselekményekkel és a fő ünnepekörök alkotják együttesen ezt a típust. Ha ezt a 3 nagy kört így szemünk előtt látjuk akkor talán kísérletet tehetünk arra, hogy közelebből is szemügyre vegyünk néhány konkrét megnyilvánulásformát. Ilyen pl. a z előbb említettem az szenteknek a tisztelete.

Itt ugye arra kell gondolnunk történeti gyökereit keresve ennek a jelenségnek, hogy a kereszténység első századaiban vértanúk voltak és a vértanúk sírjánál erekjék alakultak ki., akiket elkezdtek tisztelni. Jártak a sírokhöz és aztán ezek az erekjék túl nőttek a helyi jelentőségen és országos sőt nemzetközi hírre is szer tettek. Az egyház elrendelte ezeknek a szenteknek a tiszteletét. Ez a hivatalos része a dolgoknak. Ugyanakkor látnunk kell, hogy van egy nem hivatalos egy népi szent kultusz is, ami sokszor a hivatalos kultusz ellenére szorgalmazza, segíti elő a szenteknek a kalonizációját, szentté avatását és tiszteli sokszor ezeket az egyházi népi kultusszal ellentétben vagy annak hivatalos tiltásával szemben. A szenteknek megvannak a maguk ünnepei, hogyha pl: a szentek ereklyéit egyik templomból, egyik helyről átvitték a másik neki szentelt helyre, akkor ez nagy ünnepélyes keretek között történt. Ennek az emléknapját később is mindig megülték. A szenttiszteletnek a másik néprajzilag fontos vonatkozása a legenda kincstehát mindaz az elbeszélési anyag ami a szentek alakja körül kialakult. Ez vonatkozik részben a szentek életére azokra a csodásnak mondott cselekedetekre, amiket ők még életükben végrehajtottak, részben pedig a haláluk után a síroknál történt un. csodás eseményeket, csodás gyógyulásaira különböző jelenségekre. Ezeknek a kultuszformáknak aztán megvan az egészen ami kultúránkig nyúló gyökere. A különböző áldásokban, szentelményekben pl. ezt jól láthatjuk, s tudunk ilyenent mondani a Balázs napin, Szt. Balásznak az ünnepén, Balázs áldása a liturgiában. Ennek a népi vonatkozásai vagy pl. Szt. György nap amihez kötődik az előbb említett gazdasági évnek az egyik legjelentősebb napja az állatoknak a mezőbe kihajtása, pásztoroknak a felfogadása. Ez tulajdonképpen mind ide nyúlik vissza. A szentek tisztelete mellett érdemes említeni a vallásos társulatokat. Ma ilyeneket nem nagyon látunk megunk körül viszont a középkorban ezek a laikus népnek vallásos aktivitását nagymértékben lekötötték. Tehát miről is van itt szó? Arról, hogy részben egyházi indíttatásra, részben laikus kezdeményezésre egyesültek, imaközösségek vagy lovagi vallásos társulatok alakultak, amik vállalták azt, hogy különböző feladatokat látnak el. Milyen feladatokat? Pl.: a szegényeknek a gondozását vagy az alamizsnálkodást időről-időre vagy egy-egy oltárnak a fenntartását a gyűjtést erre a célra. Vagy különböző imatársulatok, amelyek megfelelő rendszer szerint ennek van meg tulajdonképpen még ma is a nyoma a rózsafűzér társulatokban.

Ez a forma biztosítja azt , hogy a társulat tagjainak még az életükben, de ugye a haláluk után is, a lelki üdvükről megfelelő számú és formájú imádságok elmondásával gondoskodjanak. Itt most egy olyan formáról van szó ami nagyon tág teret nyitott az egyházi vallásosságtól teljesen függetlenül a laikus népi vallásos aktivitásoknak. Aztán van egy olyan megnyilvánulás forma is amit úgy mindhatnánk a különböző körmeheknek az összessége. Ezek mindig ünnepi alkalmakhoz kapcsolódnak. A legjelentősebbek a Szt. Márk napi búzaszentelő körmenet amikor vagy papi vezetéssel vagy anélkül ki-
mennek a fodorok és ott az égnek az áldását kérik az az évi termésre. Aztán úrnapi körmenetet Krisztusmennybenemelésének az ünnepén, ezeknek nagyon színes, látványos megnyilvánulási formái vannak mind a mai napig. Pl.: az útvonalnak a virággal való feldíszítése amelyen a körmenet halad , pontosabban arra a z oltári szentséget vivő pap az aki rálephet. Viszont ehhez kapcsolódik megint nagyon sok az úrnapi szentelt virágnak hazavitele, ottthon vihar vagy villámcsapás ellen a ház sarkába vagy az eresz alá bedugása vagy az istállóba, hogy az állatok védelmet nyerjenek a betegségektől és így tovább.

A körmeneteknél maradván még a önkösi ill. előbb még a húsvéti körmenetek amelyek pl. egy olyan szokást is magukba foglalnak, mint a pilátus verés vagy a pilátus keresés és ill. Jézus keresés . Kinn a határban nagy szombat estéjén eldugnak egy szobrot, Jézusnak a szib-rát és akkor kimennek megkeresni és ezzel a feltámadást is dramatikusan megjelenítik. Ehhez kapcsolódnak húsvétkor a határjáró körmenetek amik részben a középkorú gyakorlatban még a különböző birtokoknak a pontos körülhatárolását is jelentették. Azt, hogy a határjeleket megújítsák ezek ugye csak az emlékezetben éltek.

És a húsvéti ünnepekhez tartozik még a virág vasárnapi körmenet ez ma is az egyházi gyakorlatban él még , szemben több az előbb említett formával és a feltámadási körmenet is , ami újabban megint egyre látványosabb formában megy végbe. További megnyilvánulási forma amit még így az előbb értettem különböző áldásoknak a szent-elményeknek a Mőre ami az egyházi ünnepekhez és egyházi liturgikus cselekményekhez kapcsolódik.

A gyertya szt. este, a gyertyának tulajdonított bajelhárító hatása, népi gyakorlatban. Vagy a szentelt almának, karácsony táján az volt a szokás, hogy az almát megszentelték. Ugyancsak Szt. János napi a nyáei napegyenlőségnek az idején a szentelt almának a tűzre dobása, ezzel a termékenységnek az előidézésése. És végül had említsek meg egy olyan formát amiben a népi vallásosságnak nagyon sok motívuma válik láthatóvá. Ez pedig a búcsújárás. A búcsújárásnak a gyökerei az előbb említett keresztény vértanúk, mártírok sírjához nyúlnak vissza egyrészt, másrészt pedig a középkori életformának egy oly speciális megnyilvánulása, amit zarándoklatoknak lehetne nevezni.

Mit jelent ez a zarándoklat?

Voltak olyan emberek akik azt vállalták, hogy különösebb cél nélkül (tehát, hogy egy adott helyre elmennének) vándor életet éltek.

Ezt a vándoréletet nem országjárásra vagy világlátásra használták fel, arra is., de ennek a fő célja az a Krisztusért való zarándoklat valami természetfölötti célt tűztek maguk elé. Na most ez az életforma ugye az egységes vallású területek felbomlásával a reformáció következtében többé-kevésbé lehetetlenné vált. Előtérbe került az a gondolat, hogy a szülőföldről közelebb eső szent helyeket, tehát ezeket az előbb említett ereklye sírokat, majd aztán az ezek helyébe lépő képeket, szenteket és Mária-nak az ábrázolásaát majd az ereklyéit keressék fel és tiszteljék. És így alakult ki a búcsújárásnak az a formája, barokk korban, amit a közösségileg végzett körmenetileg tartott búcsújárásnak ismerünk. Ami természetesen nem jelenti azt, hogy az ilyen csak közösségben végbevihető cselekedet volt. Voltak természetesen egyéni zarándokok is, nem minden faluból indult a közelebbi vagy távolabbi búcsúhelyre zarándoklat. Ennek a szokásformának vannak nagyon érdekes részletei. Pl.: a fogadalmi adományok az un. reotír tárgyaknak felajánlása amiazt jelenti, hogy valaki valamilyen bajba került vagy egyszerűen tapasztalja azt, hogy vagy úgy érzi arra gondol, hogy természetfölötti segítségben részesült. Ebben a bajban fogadalmat tesz, (itt egy természetes jogi gondolattal találkozunk) fogadalmat tesz az általa ismert búcsújáróhelyre, hogy oda elzarándokol és ezt vagy azt a tárgyat vagy szent misét anyagi vagy lelki dolgokat ajánlja.

És aztán ezeket a helyzeteket, tehát ezeket a veszélyhelyzeteket meg is szokták örökíteni, többnyire kétféle módon. Részben úgy, hogy azt a jelenetet amiben ez a bizonyás illető búcsújáró került megfeszítik és elviszik arra az adott kegyhelyre ott fülakasztják. Részben vegyük úgy, hogy elmondják ezt az egész esetet és ott helyen vannak erre illetve illetékes szerzetesek akik ezt följegyzik és ebből keletkeznek az un. könyvek ami egy nagyon érdekes újabb forrás csoportja a búcsújárásnak. Ez a szokás forma aztán természetesen alakul változik a barokk korban a felvilágosodás idején számos táltó rendelkezés éri, mind a szokás cselekményt magát, tehát a processzióval nagy tömegben egy kegyhelyre vonulást ünnepélyes körülmények között. Itt pedig az adott kegyhelyen a kegyzobroknak az öltöztetését, a fogadalmi tárgyaknak a fölajánlása, ezeket mind kirámolják a búcsújáró templomokból a mai néprajzkutatók nagy fájdalomra, mert bizony Magyarországon nem sok ilye maradt. Viszont a XIX:sz-ban megint előtérbe kerülnek ezek a búcsújárások már nem a barokk kor gyakorlatból fakadóan, hanem egy vallásosságot mintegy fölülről mesterségesen megújítani szándékozó egyházi törekvés eredményeként. És , hogy ma mi van többé-kevésbé látjuk és itt mielőtt a képeknek a vetítésébe kezdenénk, szeretnék néhány dolgot megkérdezni a búcsújárással kapcsolatban, hogy lássuk azt, hogy tulajdonképpen miről is van szó. Olyan válaszokat kérek aki tud csak az válaszoljon és mondja és talán ebből a többiek is tanulhatnak.

Milyen búcsújáróhelyeket ismertek a szűkebbkörnyezetetekbe, mondjuk a megyében vagy ahol életek folyik , ahová szoktak járni vagy az országban vagy külföldön?

Bármit lehet mondani.

-

És a leghíresebb somogyi búcsújáróhely?

Hogy néznek ki azok az egyházi szobrok amikhez az emberek mennek?
Tulajdonképpen itt előbb kellett volna kérdezni azt, hogy kik voltak közületek búcsúban? Buzsáki búcsúban.

Tehát senki ezek szerint.

Hát igen akkor fölösleges a kérdés a továbbiakban.

Ismertek-e személyesen olyan embereket akik járnak búcsúba?

Vagy jártak régebben és erről meséltek.

-

Itt mit értenek rajta? Tehát a fiatalok miért mennek?

-

Ezek a válaszok jól mutatják azt a változást, ami a szokás formában az utábbi évtizedekben végbement. Mert ezek a világi elemek a néprajz. Ezek tulajdonképpen a századforduló tájékán szaporodtak meg óriási mértékben a búcsúban. Tehát mondjuk sátrak természetesen korábban is voltak, kegyzsereket árultak. Viszont a vásári elemeknek (ringlispill, céllövölde stb.) ezeket az előbbi évtizedek termelték. Miért járnak az emberek búcsúba? Tehát azok az öregek akikről az előbb szó volt. A ti véleményetek szerint.

-
Az a szó, hogy búcsú önmagában egy búcsúengedély, mond-e nektek valamit?

-
Tulajdonképpen nem rossz ez az ami bent van egyből az egész jelenségből a tükörbe is. Itt arra kell gondolni, hogy a középkor folyamán kialakult az az egyházi elképzelés, hogy az idején való büntetés az egyházi tanítás szerint vár a földi bűnösökre, haláluk után, megváltható. Részben ehhez kapcsolódik a búcsúcéduláknak az árusítása egy konkrét időszakban amiről nagyon hamar letett a katolikus egyház. Részben pedig az, hogy bizonyos helyeknek ún. búcsúkat engedélyeztek. Tehát valaki elmegy valahonnál egy ilyen búcsúhelyre, ott elvegez bizonyos áhitat formákat, gyakorlatokat s ennek fejében az egyház mintegy lengediebből a büntetésből.

A telje búcsú az egészet, a részleges pedig ehnek egy részét a 7 év és 40nap ilyen dolgokat szoktaka pápák kikötni.

Hogyan keletkezik egy búcsújáráshely? Tehát pl. itt az előadásban már volt arról szó, hogy hogyan jöhet létre, mégis van-e erről valamilyen elképzelések?

-
A barokk kori búcsújárásoknak középpontja az rendszerint már nem egy ereklye nem egy szentnek az ereklyéje, hanem valamilyen kép. Az egyházban ismerjük a képekkel kapcsolatos elképzeléseknek a változását. Más a keleti egyházban ahol minden képet tisztelnek és más a katolikus egyházban, ahol a XV^{sz.}-ban alakult ki az amikor már nagyon sok templom volt és mindenhova kellett egy ereklye, hogy a képek és csodatévők lehetnek. És ezeknek a (képek alatt magyar kegykép szónak kettős jelentése van, szobrokat is, faragott képet is magába foglalja. Pl.:Mária hídon a szobor, aztán Andocsón is van 3 szobor amint majd látni fogjuk.

Elhangzott itt az, hogy csoda. Nagyon érdekes, hogy aztán megjelennek azok a búcsújáróhelyek amelyek nem erektyéhez nem képhez, hanem valamiféle csodás jelenéshez, látomáshoz kapcsolódnak.

Tuátok -e ilyent mondani? Külföldön pl. azok a híres franciaországi búcsújáróhelyek, LORD? FATIMA...és a többi. Ezek mind a XIX:sz-ban jöttek létre és egy ilyen látomássorozat áll ezeknek a kiindulópontjánál. Többnyire gyerekek különös vallási érzékenységgel, elbizonyos elégetikus képességgel megáldva látnak bizonyos dolgokat, beszélnek Szűz Máriával és ott kialakul egy kultusz ami aztán vagy egyházi elismerést vagy elvetést nyer.

Csak a római katolikusok járnak -e búcsúba?

Vagy más vallásuaknál is ismert ez a szokás forma?

Tehát meg van ez a forma az Iszlámba meg van a Buddhizmusban meg van a Hinduizmusban. Tehát a legtöbb nagy világvallásban ez egy meglévő szokásforma. Többet nem kérdezek nézzük akkor talán meg a képeket, amiket az előadásra hoztam. Ill. talán ti kérdezzetek még kielűt a képekbe belemegyünk, aztán megint lesz alkalom beszélgetésre. DE az eddigiekkel kapcsolatban bármilyen kérdés fölmerült akkor azt itt tegyétek fel.

Akkor talán a képek után lehet rnélni.

Az előadás elején ugye szó volt a csalásiház körüli dolgokról.

Ezenn a képen un. szemsarkot lehetszeműgyre venni egy zalai prés^gázban, tehát nem egy különösebben előkelő helyen. Aminek az a jellegzetessége, hogy csak olcsó XIX. sz.-beli olajnyomatokat látunk. Mindjárt a baloldali felső képen felakasztva egy kis szentelt növény vagy valami ehhez hasonló aztán a tükör, petróleumlámpa, (mondjuk módosabb helyekn már parasztházakban gazdagítja ahol protestáns környéken ott van a bibkia, bibkás saroknak, katolikusoknál pedig szent saroknak mondják.)

Milyen tárgyak lehetnek?

Ez a pásztorművészetnek Esze János a zalai pászter művészetnek a meghat pászto faragójak egy munkája.

Tulajdonképpen a Krisztus keresztrefeszítését ábrázolja egy dombormű tehát már egy újabban nem kultikuscélra, hanem mintegy díszítés céljára előállított tárgy ez, a két anyallal és Máriával.

Ez ugyancsak olyan tárgy ami múzeumi gyűjteményekbe kerülhet.

Az egyik útmenti feszületről Zala megyében tehát lehet választott tárgy a Mária szobor. Ez egy Mária Jézussal olyan plasztika ami gyakorlatilag egész országban előfordul.

Miért?

Azért mert ezeken a búcsújáró helyeken ezeket árusították, mintegy a kegyhely hatását a továbbiakban is megőrizendő. Ezekkel kapcsolatban kialakult egy olynáelmélet is, hogy ezek Kis-kun madonnák lennének, tehát a Kiskunság vidékén készítenék őket. Valójában nem erről van szó hanem minden nagyobb búcsújáróhely körül kialakult egy-egy ilyen faragó páros. Ez nagyon jelentős volt pl. a Felvidéken ahol szlovák faragó mesterek készítették ezeket. Nemcsak ilyen formában, hanem pl. fa ábrázolásban is és kereskedésútján adták el legkülönbözőbb helyeken.

Ez egy kis betlehem ahol..... figurákat mozgatták vagy pedig az álló figurákat ez előtt fölállították. AÉtírfi Érdekes a tetején a feszület ami már a születésnél az eljövendő sorsát aderesztrefeszítés halálát is megjeleníti.

Egy tükrös amegynek a lábazatán egy keresztrefeszítés motívuma.

Ugyancsak egy pásztor által faragott doboz oldala ahol a paradicsomi bűnbeeségek jelenete. Az Ádám Éva és a fán tekergő kígyó látható. Itt arra kell gondolkunk, hogy ezek a pásztor emberek egyrészt elképzelték ezeket a történeteket, másrészt pedig a kezükbe kerültek különféle vallásos ábrázolások. Részben templomokban látták ezeket, részben pedig formanyomtatványokon azok címlapján.

Ezt egészközvetlenül szemlélhették és a maguk saját elképélése szerint megvalósították. Ugyanilyen ábrázolásokat láthattak a pászterművészek tárgyainak jelentős részén, gyufatartókn, dobozokon, borotvatartókon.